

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3103/2018. (IV. 9.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Horváth Attila, dr. Salamon László és dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.1596/2016/17. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Bfv.II.1596/2016/17. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági ítélet az indítvány szerint sérti az Alaptörvény II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, valamint az R) cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó 2011. október 3-án joghatályos magánindítványt terjesztett elő az indítvány által érintett ítélet vádlottja ellen (a továbbiakban: vádlott) rágalmazás és becsületsértés vétségének elkövetése miatt. A megállapított tényállás szerint 2009-ben a vádlott ellen büntető-eljárás indult számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény vétsége és más bűncselekmények miatt, amely 2011-től (az eredetileg eljáró rendőrkapitányság elfogultsága miatt) a Tatabányai Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya (a továbbiakban: rendőrség) előtt folyt. Ezen eljárásban a rendőrség kezdeményezte a vádlott elmeorvosi szakértői vizsgálatát. Ezt követően 2011. szeptember 8-án a vádlott feljelentést tett az indítványozó ellen a Központi Nyomozó Főügyészségen. Ezen feljelentésében kifejtette, hogy álláspontja szerint azért folyik ellene büntetőeljárás, mivel a 2006-os rendőri túlkapások kapcsán sok hamis tanút leleplezett. A feljelentést egyúttal a rendőrség e-mail címére is elküldte. A feljelentésben, illetve a megküldött e-mailben azonban több, az indítványozó becsületét sértő kifejezést is használt.
- [3] Ezt követően az indítványozó feljelentést tett a vádlott ellen rágalmazás miatt, amelyet az első fokon eljáró Győri Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) becsületsértésnek minősített, és amelyben részletesen ismertette a vádlott által használt, a becsülete csorbítására alkalmas kifejezéseket.
- [4] A vádlott, az elsőfokú bíróság előtt kifejtette, hogy az érintett kijelentéseket ő egy hivatalos eljárásban tette (feljelentésben), amely miatt azonban a BH2009.135. alapján nem büntethető. Személyes meghallgatásakor azonban azt is hozzáfűzte korábbi kijelentéseihez, hogy „innentől kezdve a szenzitív-paranoid túlérzékenységgel jellemezhető, jogos kritikát nem tűrő betegesen bosszúálló [indítványozó] elmehet a kedves jó édesanyjába a koncepciók feljelentésével együtt...”
- [5] Az elsőfokú bíróság B.117/2014/18. számú ítéletével a vádlottat bűnösnek mondta ki becsületsértés vétségében, és ezért őt egy év próbára bocsátotta. Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az indítványozó által küldött e-mailnek (amely az indítványozó elleni feljelentést tartalmazta) provokatív célja volt, továbbá, hogy a személyeskedő hangnemmel azután sem hagyott fel, hogy tudomására jutott, hogy az elmeszakértő kirendelését nem az indítványozó kezdeményezte. Az elsőfokú bíróság a rögzített tényállást úgy értékelte, hogy a bűncselekményre való utalást a közhatalom dolgozóinak sem lehet kötelességük tűrni.
- [6] 1.2. Az elsőfokú ítélettel szemben a vádlott fellebbezést nyújtott be a Győri Törvényszékhez (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amely 3.Bf.441/2014/20. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [7] A vádlott fellebbezésében arra hivatkozott, hogy „az általa négy szemközt tett, az emberi méltóságot semmiképp sem sértő, nem gyalázkodó, nem indokolatlanul bántó, tisztességes hangvételű véleménynyilvánítás a társadalomra a legcsekélyebb mértékben sem veszélyes, ezért fel sem merülhetett volna még csak a becsületsértés gyanúja sem vele szemben.”

- [8] A másodfokú bíróság ítéletében kimondta, hogy az elsőfokú bíróság helyesen minősítette a vádlott kijelentéseit, logikusan érvelt, és a kiszabott büntetés is igazodik a vádlott által elkövetett bűncselekmény súlyához.
- [9] 1.3. A Győri Törvényszék ítélete ellen a vádlott felülvizsgálati indítvánnyal fordult a Kúriához, amely a vádlottat Bfv.II.1596/2016/7. számú ítéletével a becsületsértés vádja alól felmentette.
- [10] A vádlott felülvizsgálati indítványában arra hivatkozott, hogy a terhére rótt bűncselekményt nem követte el. Az eljáró első- és másodfokú bíróság rosszul értékelt a tényeket, nem alkalmazták az objektív mérce követelményét, azaz nem vizsgálták, hogy kijelentései objektíve alkalmasak voltak-e a becsület csorbítására. Emellett kiemelte, hogy kijelentései tekintetében szándékosság sem terhelte.
- [11] A Kúria ítéletében rögzítette, hogy a vádlott magatartása nem meríti ki a becsületsértés törvényi tényállását. A becsület védelme ugyanis büntetőjogi értelemben két elemből tevődik össze: a társadalmi megbecsülésből, valamint az emberi méltóságból. Előbbi az emberről, egyéni sajátosságairól, egyéni tulajdonságairól, magatartásáról, személyes értékeiről a környezetében kialakult társadalmi értékítéletet jelenti. Utóbbi pedig az egyénnek azt az igényét fejezi ki, hogy olyan elbírálásban részesítsék, amely a társadalomban kialakult érintkezési forma minimális követelményének megfelel. A becsület csorbítására alkalmasság a sérelem absztrakt lehetőségét jelenti, így az nem a sértett szubjektív értékítéletén vagy egyéni megítélésén múlik. Így az is közömbös, hogy a kijelentés a sértett becsületérzését sértheti-e. Emellett a Kúria is hangsúlyozta ítéletében, hogy a becsület csorbítására alkalmas tényállítás nélkülözi a jogellenességet, ha az ügyfél azt peres, vagy más jogilag szabályozott eljárásban tette.
- [12] A Kúria a fentieket figyelembe véve megállapította, hogy a vádlott által használt kijelentések nem alkalmasak a becsület csorbítására, azok ugyanis a vádlott (mint feljelentő) legális érdekével indokolhatóak voltak, emellett nem voltak öncélúak és gyalázkodó tartalmúak sem. A bírói gyakorlat pedig következetes a tekintetben, hogy a rosszalló értékítélet nem alkalmas bűncselekmény megállapítására.
- [13] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria ítéletének megsemmisítését az Alaptörvény II. cikkének, VI. cikkének, valamint R) cikk (2) bekezdésének a sérelmére hivatkozással kérte. A történeti tényállás leírásán kívül azonban alkotmányjogi panaszához érdemi indokolást nem csatolt, továbbá az indítvány határozott kérelmet sem tartalmazott.
- [14] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság főtktára hiánypótlási felhívást küldött az indítványozónak, amelyben a fentebb részletezett hiányosságokra hívta fel az indítványozó figyelmét.
- [15] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében egyértelműen megjelölte, hogy a Kúria fenti ügyszámú ítéletének megsemmisítését kéri. Érvelése szerint a Kúria tévesen alkalmazta az objektív mérce követelményét, és tévesen hivatkozott kizárólag arra, hogy a kijelentések hivatalos eljárásban hangzottak el. Indítvány kiegészítésében az indítványozó a vádlott több korábbi ügyét is kiemelte, ahol véleménye szerint a vádlott hasonló „taktikát” alkalmazott. Álláspontja szerint a vádlott által tett kijelentések sértik az emberi méltóságát (elmondása szerint pl. ha ezt az e-mailt a beosztottjai olvassák, az súlyosan negatív módon hatott volna ki rá), így mindenképpen jogsértőnek tekinthetőek. Emellett téves a vádlottnak az a védekezése is, miszerint nem volt tisztában azzal, hogy a neki címzett levelet más e-mail címére küldte, ugyanis rendszeresen levelezik elektronikus formában hivatalos szervekkel, sőt korábban középiskolában informatikát tanult. Véleménye szerint a vádlott kijelentései már csak azért is jogsértőnek tekinthetőek, mivel azok akár a hivatali előmenetelére is negatív kihatással lehettek volna.
- [16] A fentiek alapján úgy véli, hogy a Kúria téves ítéletet hozott, ugyanis az emberi méltóságának és a jó hírnevének védelme érdekében el kellett volna végeznie a szükségességi arányossági tesztet és meg kellett volna állapítania, hogy a vádlott kijelentései becsületsértőek voltak. Összességében úgy véli, hogy a Kúria döntése indokolatlanul, szükségtelen és aránytalan mértékben korlátozta az emberi méltóságát, jóhírnevéhez és becsülethez való alapvető jogait.
- [17] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [18] Az ügyben – az Abtv. 50. § (3) bekezdése és az Ügyrend 2. § (1) bekezdése alapján – az Alkotmánybíróság teljes ülése járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [19] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz iránti kérelmében a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése, valamint az R cikk (2) bekezdése sérelmére alapozta. Az Abtv. 27. §-a alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [20] 2.2. A bíróság ítélete ellen nincs helye fellebbezésnek, az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [21] Az Alkotmánybíróság az 1/2015. (I. 16.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) részletesen vizsgálta, hogy egy büntetőügyben a sértetti pozíció megalapozhatja-e a személyes érintettséget, és ezáltal az indítványozói jogosultságot. E körben az Abh. indokolásában rögzítette, hogy a „panaszos [...] sértetti minőségén túl, magánvádlóként lépett fel az alapügyben és személyére vonatkozóan alapjogát érintő bírósági döntés született, mely szintén az alkotmányjogi panasz törvényi feltételeinek fennálltát igazolja” [lásd 1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [9]]. Jelen ügyben az indítványozó a vádlott által vele szemben tett kijelentésekre reagálva rágalmaszás miatt tett feljelentést. Az elsőfokú bíróság (és ezzel összhangban a másodfokú bíróság és a Kúria is) azonban a feljelentést a sértett (az indítványozó) magánindítványaként értelmezte. E tekintetben megállapítható tehát, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás az indítványozó személyes közreműködésével indult meg. Mindezek alapján az indítványozó érintettnek tekinthető, és így jogosult volt az alkotmányjogi panasz előterjesztésére.
- [22] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványát.
- [23] 2.3. Az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét részben az Alaptörvény R cikk (2) bekezdésére hivatkozással állította. Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze, az indítványozó ugyanakkor az R cikk (2) bekezdésére való utalással részben nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozott [lásd hasonló esetekben többek között: 3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [30]–[32], 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [31]–[34], 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [63]–[64]], e cikk vonatkozásában tehát érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatására nincs lehetőség.
- [24] 2.4. Az indítványozó a kúriai ítélet alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikkében deklarált emberi méltósághoz való jogának, valamint az Alaptörvény VI. cikkében rögzített jóhírnévhez való jogának sérelme miatt is állította. E körben az Alkotmánybíróság az alábbiak megjegyzését tartja szükségesnek.
- [25] Az indítványozó magánindítványában azt állította, hogy a vádlott által vele kapcsolatban megfogalmazott kijelentések sértették az ő becsületét, és így az ő emberi méltóságát, valamint jó hírnevét. Ebből következően az általa kezdeményezett büntetőeljárással az indítványozó elsődleges célja a becsületén – véleménye szerint – esett csorba helyreállítása volt. Ennek eszközeként pedig maga a bírósági eljárás szolgált.
- [26] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz célja, hogy olyan bírósági vagy hatósági döntésekkel szemben nyújtson jogvédelmet a panaszosok számára, akik az eljáró bíróságok vagy hatóságok eljárása és/vagy döntése értelmében szenvedtek alapjogsérelmet. Egy büntetőügy sértettje, magánvádlója, pótmagánvádlója (jelen pontban a továbbiakban együtt: sértett) esetében azonban az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásában általában akkor állapíthatja meg a sértett által megtámadott jogerős bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, ha a vizsgált bírósági eljárásban azért született a sértettnek kedvezőtlen döntés, mert az eljáró bíróság vagy hatóság megsértette az Alaptörvény XXIV. cikkében, valamint XXVIII. cikkében deklarált tisztességes hatósági vagy bírósági eljáráshoz való jogát (*fair trial*), vagy a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatihoz való jogát, amelyet a jogerős bírósági döntés sem korrigált. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy „tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998.

- (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. [...] A tisztességes eljárásról való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásról való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye. A szabály *de facto* nem állapítja meg, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége.” {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [49]–[50]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [27] Abban az esetben azonban, ha a sértett azért állítja a jogerős bírósági ítélet alaptörvény-ellenességét, mert véleménye szerint az eljáró bíróságok nem orvosolták a büntetőeljárás alapjául szolgáló tevékenység vagy mulasztás miatt (általában feltételezetten) őt ért alapjogsértést (jelen ügy esetében nem állapították meg a vádlott által az indítványozóra tett kijelentések becsületsértő jellegét), az általában nem lehet az alkotmányjogi panaszának alapja. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja ugyanis, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], megerősítette: 3117/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [28] A büntetőeljárásban a sértett csak akkor hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére, ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljárásról való jogát, vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette, vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. Más alapjogra való hivatkozás azonban jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, a sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse (pusztán arra van joga, hogy az őt ért alapjogsérelem miatt feljelentést tegyen, magánindítványt nyújtson be, vagy épp pótmagánvádlóként lépjen fel, illetve, hogy ezek alapján a bíróság az ügyben eljárjon és döntést hozzon, arra azonban nincs alanyi joga, hogy a terheltet ezek alapján a bíróság elítélje), ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.
- [29] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [30] Nem értek egyet a végzés rendelkező részével. Úgy vélem, hogy az indokolásban kifejtett alapon nem volt helye az indítvány visszautasításának.
- [31] A többségi döntés indokolásának konklúziója szerint a büntetőeljárásban a sértett csak meghatározott feltételek fennállása esetén hivatkozhat alappal egy felmentő ítélet alaptörvény-ellenességére: akkor, „ha a bíróság az eljárás során a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, vagy a jogorvoslathoz való jogát sértette, vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. Más alapjogra való hivatkozás azonban jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának [...]” (Indokolás [28]). A végzés következtetése értelmében „ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” (Indokolás [28]).
- [32] Az idézett megállapításokkal több okból sem értek egyet. Álláspontom az alábbi szempontokon alapul.
- [33] 1. Az Alkotmánybíróság a 40/1993. (VI. 30.) AB határozatban kifejtette: „demokratikus jogállamban a büntetőhatalom az állam alkotmányosan korlátozott közhatalmi jogosítványa a bűncselekmény elkövetőinek felelősségre vonására.” (ABH 1993, 288, 289.) A 14/2004. (V. 7.) AB határozatában ezt azzal egészítette ki a testület, hogy „[a] bűncselekmények a társadalom jogi rendjének sérelmét jelentik és a büntetés joga kizárólag az államot mint közhatalmat illeti.” {ABH 2004, 241, 253.} Ebből következően az állami büntető igény érvényesítése az állam kizárólagos döntési kompetenciájába tartozik. Az állam büntető igényének teljesítése vagy elmaradása miatt – alapjogi sérelem megfogalmazása híján – alkotmányjogi panasz előterjesztésének nincs helye.
- [34] Nem vitatom ennek a megközelítésnek és az ahhoz kapcsolódó alkotmánybírói gyakorlatnak a helyességét. Egyetértek ezért a végzésben is tett azon megállapítással, amely szerint a sértettnek nincs „alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse”. A fentiekből ugyanakkor álláspontom szerint nem vonható le az a következtetés, amelyet a végzés kifogásolt szövegrésze rögzít, vagyis hogy a sértett alkotmányjogi panaszt csak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vagy a jogorvoslathoz való jog sérelmére alapíthat, valamint arra, ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta. A végzés ezen megállapítása szűkítő értelmű megközelítést tartalmaz. A sértett mint indítványozó esetében ugyanis lényegében – mind normakontrollra, mint pedig bírói döntés alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárásban – két alapjogra korlátozza a sérelem alapjaként megjelölhető alapjogok körét. Ilyen szűkítő értelmezés sem az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezéseiből, sem pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatából nem vezethető le, sőt kifejezetten ellentétben áll az Alaptörvény és az Abtv. irányadó szabályaival, valamint az Alkotmánybíróság 14/2015. (V. 26.) AB határozatában foglaltakkal.
- [35] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja értelmében az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 27. §-a ezzel összhangban állapítja meg: alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Sem az Alaptörvény, sem az Abtv. rendelkezése nem tartalmaz korlátozást az alkotmányjogi panaszos által felhívható alapjog tekintetében.
- [36] Az 1/2015. (I. 16.) AB határozatban – tehát az Alaptörvény hatálybalépése után – és azt követően számos további döntésben is az volt az Alkotmánybíróság többségi álláspontja, hogy a – magánvádló – sértett általánosan élhet alkotmányjogi panasszal a büntetőeljárásban hozott érdemi határozat ellen. Nem határozott meg tehát az Alkotmánybíróság sem az indítvány előterjesztését érintően semmiféle korlátozást a sérülni vélt alapjog tekintetében.
- [37] Álláspontom szerint a befogadási eljárás során a jelen végzés meghozatalát megelőzően következetesen alkalmazott mérce – fenntartva az esetről-esetre történő mérlegelés lehetőségét – összhangban állt az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezéseivel, megfelelt az azokból levezethető követelményeknek. A megfelelés legfőbb indoka megítélésem szerint éppen az volt, hogy alkalmazásával az Alkotmánybíróság nem zárt ki *ab ovo* egyetlen alapjogot sem az indítványozás és azzal az Alkotmánybíróság vizsgálódásainak a köréből.
- [38] A fentiekre figyelemmel a tárgybeli ügyben is azon megközelítés követését tartottam volna megfelelőnek, amelyet az Alkotmánybíróság az utalt gyakorlat jegyében a 14/2015. (V. 26.) AB határozatban is alkalmazott. Ennek értelmében a büntetőeljárásban részt vevő személyek – így a sértettek is – indítvánnyal fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz, „ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel,

amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számukra” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.

- [39] Kétségtelen, hogy ezen jogosítványok többsége alapjogi szinten a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, valamint a jogorvoslathoz való joggal hozható összefüggésbe. Nem zárható ki ugyanakkor, hogy valamely a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben (a továbbiakban: Be.) biztosított jog sérelmét az indítványozó olyan módon és összefüggésben tudja megindokolni, hogy azáltal valamely egyéb alapjog megsértését alappal valószínűsíti. Így például megvalósulhat a sértett személyes adatok védelméhez való jogának a sérelme olyan módon, hogy az az ítélet alaptörvény-ellenességét is felvesse. De előfordulhat az is, hogy a nem magyar anyanyelvű sértettet olyan hátrányos megkülönböztetés éri jogainak érvényesítése során, amely az ítéletre is kihat.
- [40] Utalni kívánok továbbá a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény alapvető rendelkezései közül a 2. §-ra, amely egyértelművé teszi a jogalkotó szándékát arra vonatkozóan, hogy a büntetőeljárásban az alapjogok – így különösen az emberi méltósághoz való jog, a szabadsághoz és személyi biztonsághoz fűződő jog – érvényesítését az eljárás valamennyi alanya tekintetében megkívánja. Az alapjogok érvényesítésére irányuló jogalkotói szándék határozott – a hatályos Be. rendelkezéseihez képest hangsúlyosabb – deklarálása pedig az alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezéséhez is tágabb elvi kereteket biztosít.
- [41] Az Alkotmánybíróság jelen végzésében alkalmazott szűkítő megközelítés ezzel, a jövőre nézve irányadó és egyértelmű jogalkotói szándékkal sem tekinthető összhangban állónak.
- [42] 2. Nem értek egyet a végzés fent idézett megállapításaival azon okból sem, mert azok az utalt szűkítő értelmezést – a sértett fogalmát gyűjtőfogalomként értelmezve – a magánvádló és a pótmagánvádló esetében is alkalmazni rendelik.
- [43] Ezzel összefüggésben fontosnak tartom kiemelni: az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás a sértett magánindítványa alapján indult, amelyet követően a bíróság az eljárást a rendes eljárás – és nem a magánvádas eljárás – szabályai szerint folytatta le. Mivel tehát a konkrét büntetőeljárásban sem magánvádló, sem pótmagánvádló nem vett részt, nem tartottam indokoltnak, hogy az Alkotmánybíróság a jelen ügyben ezen két további alanyi kör vonatkozásában is állást foglaljon az alkotmányjogi panasz előterjesztésének a lehetséges eseteiről. Különösen problémásnak tartom továbbá, hogy minderre olyan módon került sor, hogy a végzés a magánvádló és a pótmagánvádló alanyi minőségének a vizsgálatát, továbbá a sértett büntetőeljárási pozíciójával való összevetését nem végezte el.
- [44] 3. Következetlennak tartom végül a végzés indokolását amiatt is, mert az általános megállapításokon túl nem tartalmaz a konkrét ügy egyedi szempontjait értékelő vizsgálatot, és így nem von le egyértelmű következtetést a visszautasítás indokára vonatkozóan.
- [45] A más alapjogra való hivatkozás ugyanis a végzés 2.4. pontjában (Indokolás [24]–[28]) rögzített általános tétel értelmében „jellemzően” eredményezi azt, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ának. Ilyen „esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség.” Azt azonban, hogy a végzés ezen megállapítását hogyan kell értelmezni, és a jellemző, illetőleg a nem jellemző esetek körét milyen szempontok szerint lehet meghatározni, a többségi döntés nem magyarázza. Ugyanígy nem foglal állást abban a kérdésben sem, hogy a konkrét indítványban az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogra és az Alaptörvény VI. cikkében rögzített jóhírnévhez való jogra történt hivatkozás miért esik ezen jellemző esetek körébe.
- [46] Így a végzés konklúzióját még abban az esetben is megalapozatlannak tartanám, ha annak fent hivatkozott általános megállapításaival egyetértettem volna.
- [47] 4. Minderre tekintettel úgy vélem, hogy a végzésben foglalt szempontok alapján az indítvány visszautasításának nem volt helye. Az Alkotmánybíróságnak az indítványt be kellett volna fogadnia, és el kellett volna végeznie az abban állított sérelmek érdemi vizsgálatát. Mivel ugyanakkor ilyen vizsgálatra nem került sor, a végzés rendelkező részét a szavazatommal nem tudtam támogatni.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [48] Nem értek egyet a többségi határozatnak a büntetőeljárások során meghozott bírói döntésekkel szemben a sértett által benyújtható alkotmányjogi panaszok lehetősége tekintetében megfogalmazott szűkítő értelmezésével. Álláspontom szerint sem az Alaptörvényből, sem pedig az Abtv.-ből nem vezethető le, hogy a büntetőeljárások sértettjei az ügyükben meghozott bírói döntéssel szemben az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban csak az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz, a XXVIII. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági tárgyaláshoz, illetve az ugyanezen cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozhatnak „alappal”. Az ezzel kapcsolatos érvelést ezért még az „általában”, illetve a „jellemzően” jelzők használata mellett sem tartom elfogadhatónak. Azon túlmenően, hogy magát a szűkítést az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata sem támasztja alá [lásd: 1/2015. (I. 16.) AB határozat, 3005/2018. (I. 22.) AB határozat], véleményem szerint az említett jelzők használata mind a vonatkozó gyakorlat, mind az alapjogi védelem érdekében az Alkotmánybírósághoz fordulni kívánó jogkeresők tekintetében bizonytalanságot is okoz.
- [49] Nehezen értelmezhető mindezekkel összefüggésben a végzés indokolásának „[...] vagy ha a bíróság a döntést az alapjog Alaptörvény-sértő értelmezésére alapozta” fordulata is (lásd: Indokolás [28]). Ez a kitétel egyfelől úgy is értelmezhető, hogy arra az esetre vonatkozik, amikor nem a két említett alapjog „nyilvánvaló” megsértéséről beszélhetünk (pl. a bíróság az ügy mikénti eldöntése szempontjából lényeges kérdést külön indokolás nélkül egyáltalán nem vizsgál; vagy a jogorvoslat lehetőségének kizárásáról kógens eljárási szabályt sértően rendelkezik), hanem azok sérelme áttételesen, az alkalmazott jogszabályok alaptörvény-ellenes értelmezése okán következik be. Másfelől jelentheti azt is, hogy a sértett mégiscsak hivatkozhat Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszban más, a tisztességes eljáráshoz, illetve a jogorvoslathoz való jogától eltérő alapjog sérelmére is. Az első lehetséges értelmezéssel annak szűkítő volta okán, a fentebb kifejtettek szerint nem tudok egyetérteni, a másodikból pedig a jelen ügy kapcsán is érdemi vizsgálat lefolytatásának szükségessége következett volna.
- [50] Mindezekre tekintettel álláspontom szerint az indítványt be kellett volna fogadni, és érdemben el kellett volna bírálni.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [51] Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 66. § (2) bekezdésben biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a végzéshez.
- [52] A többségi végzéssel azért nem tudok egyetérteni, mert annak indokolása a büntetőeljárásban részt vevő személyek által benyújtott valódi alkotmányjogi panaszok esetén – az indítványozói jogosultságot érintően – olyan megállapításokat tartalmaz, amelyek – figyelemmel az eddig kialakult alkotmánybírói gyakorlatra – szükségtelenek és nem kellően kiérleltek.
- [53] 1. A többségi végzés arra a megállapításra jutott, hogy „[e]gy büntetőügy sértettje, magánvádlója, pótmagánvádlója (jelen pontban a továbbiakban együtt: sértett) esetében [...] az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásában általában akkor állapíthatja meg a sértett által megtámadott jogerős bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, ha a vizsgált bírósági eljárásban azért született a sértettnek kedvezőtlen döntés, mert az eljáró bíróság vagy hatóság megsértette az Alaptörvény XXIV. cikkében, valamint a XXVIII. cikkében deklarált tisztességes hatósági vagy bírósági eljáráshoz való jogát (*fair trial*), vagy a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát, amelyet a jogerős bírósági döntés sem korrigált” (Indokolás [26]).
- [54] Ennek indoka pedig a többségi végzés szerint az, hogy „[m]ás alapjogra való hivatkozás [...] jellemzően nem felel meg az Abtv. 29. §-ának, a sértettnek nincs ugyanis alanyi joga arra, hogy az állam büntető hatalmának gyakorlását kikényszerítse (pusztán arra van joga, hogy az őt ért alapjogsérelem miatt feljelentést tegyen, magánindítványt nyújtson be, vagy épp pótmagánvádlóként lépjen fel, illetve, hogy ezek alapján a bíróság az ügyben eljárjon és döntést hozzon, arra azonban nincs alanyi joga, hogy a terhelte ezek alapján a bíróság elítélje),

ez esetben tehát nem áll fenn az ítéletet vagy végzést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” (Indokolás [28]).

- [55] 2. Az Alkotmánybíróság eddig követett gyakorlata alapján az említett indítványozói kör vonatkozásában az a konszenzusos álláspont alakult ki, hogy az Alkotmánybíróság büntetőügyekben is esetről esetre vizsgálja, hogy az alkotmányjogi panaszt előterjesztők egyedi érintettsége megállapítható-e. Ennek során azt is mérlegeli az Alkotmánybíróság, hogy – az indítványozó eljárásjogi pozíciója alapján – lehet-e alkotmányos összefüggés az alkotmányjogi panaszt előterjesztő és az állított alapjogsérelem között, hiszen az egyedi ügyben érintett csak akkor jogosult e jogintézménnyel élni, ha a támadott döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a büntetőeljárásban részt vevő személyek érintettsége azon az alapon egyértelműen megállapítható, „ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel, amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számkra” {Lásd például: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [17] és [18]; 3169/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [19]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [19] és 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [56] Álláspontom szerint a befogadási eljárás során alkalmazott eddigi mérce – fenntartva az esetről-esetre történő mérlegelés lehetőségét – megfelelő, hiszen nem zár ki *ab ovo*, konkrét és tényleges vizsgálat nélkül valamely Alaptörvényben biztosított jogot. Mindez megfelel Abtv. 27. §-ának is, amely szintén nem tartalmaz semmilyen szűkítést a szóba jöhető alapjogokat érintően.
- [57] 3. Ezzel szemben a többségi végzésben megfogalmazott megállapítás – bár némi mérlegelésre elvileg lehetőséget ad – mégis azt sugallja, hogy tulajdonképpen az említett alapjogokon kívül más alapjogra reálisan nem hivatkozhat az említett indítványozói kör.
- [58] Álláspontom szerint az eddigi gyakorlat ilyen jellegű szűkítése mindenekelőtt azért aggályos, mert nincs összhangban az Abtv. 27. §-ával.
- [59] Másfelől – nézetem szerint – az idézett mérce szükségtelen is. Ugyanis a szűkítés indokaként felhozott érvek nem meggyőzőek számomra, hiszen az Alkotmánybíróság gyakorlata kezdetektől fogva teljesen egységes abban a kérdésben, hogy senkinek nincs joga kikényszeríteni az állam büntetőhatalmának a gyakorlását {lásd például: 40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.; 42/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 300, 303.; 13/2001. (V. 14.) AB határozat, ABH 2001, 177, 187.; 42/2005. (XI. 14.) AB határozat}. Az újabb ügyekben pedig úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy „a büntetőeljárásban részt vevő személyek egyikének sincs jogosultsága alkotmányjogi panasz előterjesztésére önmagában arra alapítottn, hogy az állam érvényesítette-e büntetőjogi igényét, vagy sem” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [18]; megerősítve: 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [19]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [60] Végül aggályosnak tartom a többségi végzés azon leegyszerűsítő módszerét is, amely a felsorolt három alapjogon felüli, Alaptörvényben biztosított jogokra történő hivatkozást automatikusan – így tehát a konkrét indítvány ismerete és alapos vizsgálata hiányában – olyan hivatkozásnak tekinti, amely pusztán emiatt nem minősül a bírósági döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- Az Alkotmánybíróság eddigi következetes gyakorlata alapján ugyanakkor az Abtv. 29. §-aiban foglalt feltétel(ek) hiányának megállapítását mindig megelőzi az adott ügyben benyújtott, konkrét indítvány vizsgálata, amely magában foglalja az indítványozó által, a hivatkozott alapjog tekintetében kifejtett érvelés értékelését is. Csupán ezt követően dönthető el, hogy valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelme megvalósult-e az egyedi ügyben.
- [61] Határozott álláspontom tehát az, hogy a többségi végzésben szereplő, a korábbi mérce alapján nyitva álló indítványozói lehetőség szűkítését jelentő megállapítások rögzítésére szükségtelenül került sor. Emellett – a fentiekben vázoltak okán – nem vagyok meggyőződve arról sem, hogy a többségi végzésben körülírt mérce az Abtv. rendelkezéseivel összhangban alkalmazható.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[62] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1904/2017.

• • •